

భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

2 ఏప్రిల్, 1957

భగవాన్ దాస్ వర్మెన్ రాజస్థాన్ రాష్ట్రం

(భగవతి మరియు జె. ఎల్. కపూర్ జెజె.)

నిర్దోషిగా విడుదలకు వ్యతిరేకంగా అప్పీల్ - ప్లాకర్డ్ ఎప్పుడు జోక్య చేసుకోవచ్చు - మరణ వాంగ్మూలం - యొక్క వీలు - నిపణుల నష్టాలు - వల్లనష్టాల మోక్షన ద్వారా అపనమ్మకం కల్పించడం - ఆచరణ - సాక్ష్యం యొక్క అవగాహన - సుమోడర్డ్ యొక్క జోక్య

నిర్దోషిగా ఇచ్చిన తీర్పును ప్లాకర్డ్ రద్దు చేయకూడదు అలా చేయడానికి "గణనీయమైన మరియు బలీయమైన" కారణాలు ఉంటే తప్ప

సూరజ్ వల్ నేగ్ v. స్టేట్, (1952) ఎన్. సి. ఆర్. 193, అక్టోబర్ నేగ్ v. పంజాబ్ రాష్ట్రం, (1953) ఎన్. సి. ఆర్. 418, అహర్ రజాఖిమా v. సూరజ్ వల్ నేగ్ (1955) 2 ఎన్. సి. ఆర్. 1285 అనుసరుంచారు.

ఒక నిపణుడైన నష్టనష్టాల వల్లనష్టాల మోక్షన ద్వారా అపనమ్మకం కల్పించడానికి మేము తేనియడం సంతృప్తికరమైన మార్గం కాదు, అతని అభివేరలూనో అపనమ్మకం కల్పించడానికి మేము తేనియే భాగాల గురించి అతన్ని ప్రశ్నించకపోతే.

సుందర్ లాల్ v. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం. ఐ. ఆర్ (1954) ఎన్. సి. 28, అనుసరుంచారు.

ప్లాకర్డ్ తీర్పులో సుమోడర్డ్ జోక్య చేసుకోవడానికి, ఎందుకంటే నీయతుల నేరం లేదా నిర్దోషిత్వనీతికి సంబంధించిన నష్టాలపై దాని నిర్ణయణలు ప్లాకర్డ్ కంటే భిన్నంగా ఉంటాయే కనుక, అయినప్పటికీ ఏ ట్రిబ్యూనల్ కూడా నీయతుడు దాని నీయబద్ధంగా అంచనా వేయలేనంతగా నష్టాలను ఉంటే సుమోడర్డ్ జోక్యం రద్దు చేసేతయి.

స్టేట్ నానవిరజే v. ది కేంగ్, ఎ. ఐ. ఆర్. (1936) పి. సి. 289 పై ఆధారపడ్డారు.

క్రిమినల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: క్రిమినల్ అప్పీల్ నం. 50 ఆఫ్ 1957.

ఒరిజినల్ క్రిమినల్ కేసు నం. 74 ఆఫ్ 1953 లో గంగానగర్ సెషన్స్ జడ్జి కోర్టు యొక్క 1954 మార్చి 23 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్య నుండి ఉత్పన్నమైన క్రిమినల్ అప్పీల్ నం. 119 ఆఫ్ 1954 లో జోధ్ పూర్ లోని రాజస్థాన్ హైకోర్టు 1956 జనవరి 27 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్య నుండి ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా అప్పీల్.

మోహన్ బిహాలీ లాల్, అప్పీలుదారు తరపున.
కనో నేగ్ మరియు టి. ఎం. సోన్, మోక్షన ద్వారా తరపున.

1957 ఏప్రిల్ 2. కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు వెలువరించినది:
కపూర్ జె. - భగవత్ దాస్ మరియు నేతరట్ ఇద్దరు సోదరులు, వీరితో వాళు ఎమ్ టి. రామేశ్ షి, తొలి వ్యక్తి కుమార్తె

భారత శిక్షాసభలో లోని సెక్షన్ 302 కి య నేరం కొరకు గంగళుగర్ సెషన్స్ జడ్జివీరిని విచారణ, కళి వారీని నిర్దేశాలు గావిడదల చేశారు. రాజస్థాన్ హైకోర్టులో అమ్మలు చేయడంతో భగవత్ దాస్, నేతరత్ లను నిర్దేశాలు గా వేకటిన్తూజారీ చేసిన ఉత్తవలను రద్దు చేసి సెక్షన్ 302 r/w సెక్షన్ 34 కి య దోషులు గా నిర్దేశింపి జీవిత ఖైదు విధియారు. ఎమ్ టి. రాజేశ్వరికి సంబంధియిన ఉత్తవలను ధృవీకరింపి, ఆమెను నిర్దేశిగా వేకటింపారు. శిక్షులు రాజ్ గంగలోని ఆర్కైవ్ 136 కి య అమ్మలు చేసుకునే యకు వేకటింపి అనుమతి పొందారు.

అమ్మలు రెండు వారతపడికలపై సాక్షి యబడి యి:

(1) అప్పీలుదారులకు వేకటింకంగా దోషిగా నిర్దేశి యడలికి తగిన సాక్షులు లేవని మరియు (2) నిర్దేశాలు గా వేకటిన్తూజారీ చేసిన ఉత్తవలను రద్దు చేయడలికి బలపైన కారణాలు లేవని.

వేరసికో యున్ వేకటింకం, తాళకలికంగా మూనివేసిన కలువ తరువత 1953 మే 5 న మళ్లి వేడుపొంచడం ప్రారంభించింది. అది తన వంతు కకహాయినూ చనిహాయిని శివలాల్ తన హాలకు నగునీరండి యేడుకు నీటిని తీసుకునే యకు అనుమతి యారు. మే 6న కలువ పూజినకు రోడ్డులో వేడుపొన్తయగా శివలాల్ ఉదయ 8 గంటల నుంచి మధ్యాయం 2 గంటల వరకు 6 గంటల వలు నీటిని తీసుకువేసి ఉండగా ఖాళీగా ఉన్నగరకు డిగ్గి(చరువు) ని యాలే రకుడంతో ఉదయ 8 గంటల నుంచి 10-30 గంటల వరకు తన భూమ లకు నీరు హేశారు. వీరల్ రక్ కరన్ పి. డబ్ల్యు1 శివలాల్ అనుమతితో డిగ్గిని ని యే ఉడైక యతో నీటిని మళింపారు, డిగ్గిని యిన తరువత మిగిలిన తన నీటి వంతుని, అనగా, 3-1/2 గంటల వలు అతనికి (శివలాల్) అందినెఱుని వగ్గెం చేశారు. 7వ తేదీ మధ్యాయం 1 గంటకు డిగ్గినిండింది. ఆ తరువత శివలాల్ నీటిని తన హాలంకొ మళింపాలనుకున్నకు, కళి భగవత్ దాస్ అది తన వంతు అని చెప్పి అలా చేయకుండా అడైకున్నకు. రాజ్ కరన్ వీరల్ పి. డబ్ల్యు1 ప్రకారం, శివలాల్ తరువత సు రోతుంతు దాని తరవత భగవత్ దాస్ వంతు.

శివలాల్ ను నీకెఱు తీసుకుకుండా అడైకపడంతో తాను వజ్జివీరల్ తో మాట్లాడతకుని చెప్పి గెరకు వు నడవడం వారంభి యారు. ఆ తరవత భగవత్ దాస్ "శత్రువ వేకటింనకు" అని అరున్తూ శివలాల్ తలపైకన్నీ (చేతి పార) తోకళింపారు.

ఆ తరవత నీకెఱు శి వాల ను లా రోతు క్కొటయరతి అతను కి యపడిం యుడు , అప్ప ఇడయూ శి వాల ను క్కొటయ మరయు ఎమ్ టి. రాజేశ్వరి కూడా కన్నీ కరెతో ఈ దాడిలో వలగన్నెఱు ఆరపించారు. సు రోతులంలలో తన ఒంటిలను మేపతున్న

హజారీ వీ. డబ్ల్యు3 ఈ సంఘటనను చూశాడు. దాని జరుగుతున్న మోదీశాసనానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నట్లు కేసులు వేయడంతో వారు తమ కస్టోని అక్కడే వదిలేసి వెళ్లిపోయారు. శివలాల్ తీవ్రంగా గాయపడి అపనవ్వుకన్నెలో ఉండటాన్ని హజారీ గమనించాడు. అతను అతని ముఖంపై కొంత నీటిని చల్లగా, దానితో శివలాల్ కు స్పృహ వచ్చింది మరియు తరువాత హజారీని రక్షించు తీసుకోవడానికి కోరాడు, కానీ హజారీ ఆ మోదీశాసనానికి కోడెలూరంలో ఉన్నప్పుడు కేసులకు కేసులకు (ధాన్యమును నూర్చే కల్లము) వరకు నడవడానికి అతనికి సహాయం చేశాడు. హజారీ వీ. డబ్ల్యు3, తాను శివలాల్ ను జోరూ, జగ్గో, భోగర్, బేగరం, బిజాలతో వదిలేశానని, వారు తనని అడిగినప్పుడు తాను (హజారీ) చూసిన విషయాలను వారికి చెప్పానని పేర్కొన్నాడు. శివలాల్ ను భగ్గు, జగ్గో లు ఆడ ఒంటెపై నైంగ్-నగర్ లోని షాని రామ్ వీ. డబ్ల్యు4 దుకాణానికి తీసుకొచ్చారు. అక్కడ శివలాల్ షాని రామ్ కు కూడా నీటి వివచనం కరణంగా భగవం దాన్, నేతరమ్, రమ్మో తనపై దాని చేశారని మరియు తన కుమారుడు రమ్మో తామ్, అతని అర్థియా (కమీషన్ ఏజెంట్) ఇషారే దాస్ ల కొరకు పంపమని షాని రామ్ ను కోరాడు. నాయు తేరు6 గంటలకు రమ్మో తామ్ వచ్చాడు. శివలాల్ కథని అతనికి పునరావృతం చేశాడు మరియు తరువాత జగ్గో, భగ్గు మరియు ఇతరులు అనుపక్షానికి తీసుకొచ్చారు. అనుపక్షాలో వచ్చిన వీ. డబ్ల్యు1 1 వాడుచికితనహందాడు, కానీ మరుసటి రోజు (8 వ తేదీ) ఉదయం 8-15 గంటలకు మరణించాడు.

రమ్మో తామ్, s/o శివలాల్ రాసిన రతనూరూష నివేదిక ఎక్స్‌జిబిట్ వీ-1 ఆధారంగా ప్రధమ సమాచార నివేదిక రూపొందించారు. అది మే 7న రాజీ 7-30 గంటల సమయం లో నమోదైంది. ఇదే రమ్మో తామ్ ను నాకొచ్చారు, మ గేసు వేయాలకు ఇచ్చిన మరణ వాంగ్మూలాలు, కస్టో రికవరీషన్ షాని రామ్ వారి కేసుకు మద్దతు ఇచ్చింది. ఇదే రమ్మో తామ్ ను నాకొచ్చారు బెగరం వీ. డబ్ల్యు2 మరియు హజారీ వీ. డబ్ల్యు3 లను హాజరు పరిచారు. మరణ వాంగ్మూలాలు మ గేసుకి, మాదట జోరా వీ. డబ్ల్యు7కు, తరువాత తన దుకాణంలోని షాని రామ్ వీ. డబ్ల్యు4కు, చివరగా నాయు తేరు6 గంటలకు దుకాణానికి వచ్చిన రమ్మో తామ్ వీ. డబ్ల్యు5కు, చేశారు. ఈ నాకొచ్చి మరణ వాంగ్మూలం చేసి ఉంటే అది ఆ సమయం లో జరిగి ఉండాలి.

డక్టర్ సాక్షం ప్రకారం నాయు తేరు 5 గంటలకు అనుపక్షానికి తీసుకువచ్చిన సమయానికి శివలాల్ అపనవ్వుకన్నెలో ఉన్నాడు. అతని శరీరంపై 15 గాయాలు ఉన్నాయి, అందులో గాయం సం. 1 పడుననే ఆయం ధంతో మరియు గాయం సం. 2 మోదీశాసన ఆయం ధంతో మరియు ఈ రెండు గాయాలు తీవ్రమైనవి మరియు "ఒక్కొక్కటిగా మరియు కలిపి మరణానికి కరణమయ్యేంత ప్రమాదకరం."

గౌరవ సెషన్స్ జడైమాతెతున క్షేత్రాలను తిరస్కరించారు మరియు నీ యేతులను నిరక్షులు గా మేకటించారు. వేరసిక్ యున్ సమరేవియేన “న క్షేత్ర అనుమానం లేనివి కావు మరియు వారేని దోషులు గా నిరక్షులు యడళికి సరేవోపు” అని ఆయన అభివేరలుపడెడు. బెగరం వి. డబ్ల్యు 2ను సెషన్స్ జడైమరియు ప్లాకార్డు ఇద్దరూ విశేషియలేదు. గౌరవ సెషన్స్ జడైహజారీని "అనరక్షంగా అబద్ధులు చెప్పే వేషి"గా అభివరైణువారు, కనీ అతని న క్షేత్ర ప్లాకార్డు అంగీకరి యి యి. రకు మేకట వాగ్ మూ సె రె య క్షేత్ర తిరస్కరి యాయీ, అయితే ఔజి రామ్ మరియు బోరాయీ కేకవాగ్ మూలను ప్లాకార్డు అమోది యి యి, అయితే సెషన్స్ జడైవలీని తిరస్కరి యారు.

ప్లాకార్డు ఒక మేకట న క్షే హజారీ వి. డబ్ల్యు 3 యాకేక మరియు వారి మండు శివలల్ రెయ మరణ వాగ్ మూలు చేనినట చెబుతున్న ఇద్దరు న క్షే వాగ్ మూలపై ఆధారపడి యి. హజారీ మరియు బెగరంల న క్షే మధ్య వేషున వరు ధేయ ఉన్ నటు. గౌరవ ప్లాకార్డు నేరముమూ రేతు దానిని పరిష్కరిస్తూ ఇలా అన్నారు బెగరం “సంఘటనా స్థలం ఉన్నారనడం తీవర అనుమానాలతో ఉన్నది. అందుకని, మా అభివేరలు మేకరం, సంఘటనా స్థలం ఉన్ నటుక వేషి యాకేక వాంగ్మూలకు విరుద్ధంగా, అసె సంభవలలో అకేక లేని మరొక వేషి యాకేక వాంగ్మూలను ఉపయోగి యడం సరైనది కాదు.”

గౌరవ నేరముమూ రేతు హజారీకి సంబంధి యి ఈ కేరియీ మ ఫ్ యున పరిశీలన చేశారు :

“వేరసిక్ యున్ బేగరు వారు పరు న్ నున హజారీ ఈ విధంగా చెప్పవలసి, బేగా కూడా ఉన్నారని చెప్పవలసి ఆయనను కరొనటు తెలు న్ తోయి. ఈ సంఘటన గురి యి హజారీ చెప్పిన కథకు సంబంధి యినంత వరకు, అతని కేరన్ ఎగ్జి నేషన్ లో అతని వాగ్ మూలలోని ఈ భగం వనందేవాలను రేకెతివడళికి ఏమీ బయటకు రలేదు.”

టెరుల్ క్షే మండు, వోలీసుల మండు హజారీ చేనిన వాగ్ మూలని ఇతర వరు ధేయను కూడా వారు ఎతిమావారు, కనీ వేరకు ఫ్ యు ఇవ్ వోడు. ప్లాకార్డు గౌరవ నేరముమూ రేతు గమని యినటుగా,

బెగాను ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షిగా హాజరుపరచాల్సి ఉన్నందున, ఆయనను (హజారీ) దానిని ప్రస్తావించాలని కోరినందుకే హజారీ, బేగా ఉండడాన్ని ప్రస్తావించారు, అప్పుడు అది అతని విశ్వసనీయతను ఎంతగా దెబ్బతీస్తుందంటే, ఆయన

సాక్ష్యాన్ని గొప్ప విలువ కలిగినదిగా అంగీకరించడం ప్రమాదకరం , ఇది రామేశ్వరి యొక్క నిర్దోషిత్వాన్ని కనుగొనడం ద్వారా మరింత క్షీణించింది.

వేరసిక్ యున్ అధరపడిన మరో నాక్వెయిట్ వలల్ చేసిన రెండు మరణ వాంగ్మూలాలు ట్రాన్స్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడ్డాయి. మరొకటి మరొకటి. డిటెయిల్స్ కు. ఈ ఇద్దరు నాక్వెయిట్ (ట్రాన్స్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడ్డాయి4 మరొకటి. డిటెయిల్స్ 7) నాక్వెయిట్ యొక్క కబలహీనతలతో వాడు , కేసు యొక్క వివిధ దశలలో చేసిన వారే వాంగ్మూలాలలో భౌతిక వర్తనల కారణంగా మరొకటి గౌరవ సెషన్స్ జైలులో మూపినవి, ట్రాన్స్ రిజిస్ట్రేషన్ గురించి ఆయన ఇలా అన్నారు:

“ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో ట్రాన్స్ రిజిస్ట్రేషన్ మాటలకు ఎటువంటి ప్రముఖ్యత మరియు విలువ ఇవ్వటానికి నేను నిరాకరిస్తున్నాను.....” వారే నాక్వెయిట్ శిక్షకు కొనసాగి యడచికి ఖచ్చితమైన పునాది కల్పించి, ఏకైక వాంగ్మూలం నాక్వెయిట్ అయిన హజారీ యొక్క వాంగ్మూలం విస్వేదించినట్లుంటే, ఎందుకంటే ఈ కేసులో దానిని విస్వేదించాలి; ఎందుకంటే నాచారణంగా హత్యపరంపరాశిక్షకు నిలబెట్టటానికి వేరసిక్ యున్ అధరపడినటువంటి విధమైన మరణ వాంగ్మూలం సరిపోదు.

వైద్యుడు వీ. డి. డి. డి. 11 యే కేసు నాక్వెయిట్ బాటిల్ , శివాలి హుక్కు యే కేసు ఖాలి వరకు కేసు దూరం నడవగలడం లేదు మరణ వాంగ్మూలం చేయటానికి వీలగా మార్చడం , చేపొసిన కథనం అసాధ్యమని గౌరవ సెషన్స్ బాటిల్ అభిప్రాయం . అయితే ఆ వైద్యుడు నాక్వెయిట్ చేసినట్లు , ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వైద్యుడు నాక్వెయిట్ మోడీ మరియు లియన్ వంటి రచయితలు రసిన పాస్పోర్ట్ వాంగ్మూలం అభిప్రాయానికి అనుగుణంగా లేదని పూర్వోక్తు నాక్వెయిట్ కౌంట్రీ రిజిస్ట్రేషన్ . కనీసం ఈ రచయితలు అభిప్రాయాలు ఇవ్వడం మన ముందున్న కేసుల్లో తలెత్తిన పరిస్థితులకు సంబంధించి ఇవ్వడం చేపొసేమ లేదు ఒక నీ పాణిడి నాక్వెయిట్ పరిష్కారానికి ఇది సంప్రదించిన మార్గం కదు , అయిన అభిప్రాయాన్ని అపమృతం కోలియ డి. సి. వారు అనుసరించే భాగం

గురించి అతని వాదనలను పరిశీలించి . సుందర్ ఆల్ v. మధ్యమ డివిజన్
 తన వాదన (1) లోని ఈ క్షేత్రం న్యాయమూలం వైద్యుల న్యాయ
 ముందు ఉంచబడవలసివచ్చినట్లు అటవయి భగల్తు ఆధారపడటం ద్వారా నియంత్రకు
 వాదనకు తీరపలు ఇవ్వవలసిన వాదనలను చేసింది . అందువల్ల , రెండవ
 మరణ వాదనల వాదనలకు మద్దతుగా ఈ న్యాయ
 న్యాయం అంగీకరించడంలో లేదా ఈ న్యాయ పరిష్కారంలో
 చేసినట్లు తీరపియబడిన మృతదే వాదనల నియంత్రకు
 శాఖకు మద్దతు ఇవ్వవలసి సరిపెతుంది భవయ దుర్ల
 పూర్వం న్యాయమూలం తప్ప చేశారు . కనుక రిక్వీ
 పాత తీరప పరిష్కారం ఎందుకంటే అది భగవం దుర్లకు
 చేయవలసి అని నిర్ణయించబడింది .

పూర్వం తీరపలో ఈ క్షేత్రం జోక్యం చేసుకోవలసివచ్చింది, ఎందుకంటే నియంత్రకు నేరం లేదా నిరక్షమైనట్లు
 సంబంధించిన న్యాయమూలం నిర్ణయాల పూర్వం భిన్నంగా ఉంటాయి కనుక, అయినప్పటికీ ఏ టెంట్
 కూడా నియంత్రకు దోషి అని నిర్ణయించబడగా అంచనావేయలేనంతగా న్యాయం ఉంటే సుప్రీంకోర్టుకి రిక్వీ
 చేసవలసి. సీట్ నానవిరజే v. రాజు (2) లోని టెంట్ కేసులో యాక్టర్ టెంట్ కేసులో కేసులో నిరక్షమైనట్లు
 ఇలా అంది:

"..... ఏ టెంట్ అయినా నిర్ణయించబడవలసిన నిర్ణయాలకు వాదనలు చేయవలసివచ్చింది దోషి అని నిర్ణయించుకు
 మాత్రం గాత్రం కున్న న్యాయమూలం ఎటువంటి ఆధారాలు లేవు....."
 మా దృష్టిలో వాదనల కేసులో న్యాయం ఎంతగానూ ఉన్నట్లుంటే నియంత్రకు నేరం యాక్టర్ టెంట్ కేసు
 నిర్ణయ సరిగ్గా చేయలేం.

పూర్వం తీరపను తప్పవలసివచ్చినట్లు అంచనా, నిరక్షమైనట్లుగా ఇచ్చిన తీరపను రద్దు చేయడానికి బలమైన కారణాలు
 లేకపోవడం.

నిరక్షమైనట్లుగా ఇచ్చిన తీరపను పూర్వం రద్దు చేయకూడదు అలా చేయడానికి "గణనీయమైన మరియు బలీయమైన"

1 ఎ.ఐ.ఆర్ . 1954 వోస్ . సి . 28.
 2 ఎ.ఐ.ఆర్. 1936 వీ.సి. 289, 299.

కలణాలు ఉంటే తవ్వకాని ఈ కోర్టు నిర్ణయించింది. సూరజ్ హాల్ సీంగ్ v. నోబ్, (3), అజ్మీర్ సీంగ్ v. పంజాబ్ రాష్ట్రం, (4), అహోర్ రజాఖిమా v. సూరజ్ హాల్ (5). టియూల్ కోర్టునిర్ణయాలలో జోక్ యవేను కపడ కనీసమరెడిజే కలణాలేవీ హైకోర్టుతీర్పలోవేయబడి చలేదు.

కలణాలి ఈ అమోలును అనుమతినోతల రాజనాథ్ హైకోర్టుతీర్పను రద్దు చేసి, నెషనల్ జడీతీర్పను పనరు డిజినోతల నీ యీతులను నిర్ణయం లు గావిడ దల చేయాలని ఆదేశినోతల

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.

-----

³ [1952] ఎస్. సి. ఆర్. 193, 201.

⁴ [1953] ఎస్. సి. ఆర్. 418, 423.

⁵ [1955] 2 ఎస్. సి. ఆర్. 1285.